

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

TOIMETUS:

PEATOIMETAJA: **AUG. OINAS**. TOIMETUSE SEKRETÄÄR: **GUSTAV SAAR**
ADELE JÜRGENS, O. KARO

Villem Reiman ja Eesti Üliõpilaskond.

2. märtsil s. a. mälestas kogu iseteadlik Eesti Villem Reimani. Ka „Üliõpilaslehel“ ja Eesti Üliõpilaskonnal on põhjust peatada selle mehe mälestuse juures.

Villem Reimani õppis Tartu Ülikoolis usuteadust 1882—1887 a., mil ta cand. theol. ina ülikoolist lahkus. Ülikoolis avaldas temasse isearalist arendavat mõju prof. Alexander von Oettingen, tema pärastine hää sõber ja aitaja mõneski raskuses.

Villem Reiman ülikooli astudes oli EÜS juba illegaalselt mitu aastat tegutsenud. Loomulik, et tuline V. Reiman otsekohe sellesse liitus. Tol korral oli EÜS-i meeste lähemaks sihiks üheõigusluse kättevõitmine saksa korporatsioonidega võrreldes, ja et see sel korral ainult korporatsiooni kaudu oleks võinud sündida, siis leiamegi hilisema ägeda korporatsioonide vastase V. Reimani tol korral Eesti korporatsiooni „Vironia“ asutajate hulgas, Aleksander Mõttusega eesotsas. Kui aga see ebaõnnestus, siis pandi EÜS-ile 1883 seadus-

lik alus ja Villem Reiman oli üks kaheksast seadusliku EÜS-i asutajaist. Ta oli EÜS-is 2 aastat kirjatoimetajaks, siis laekahoidjaks, abiesimeheks ja lõppeks esimeheks. Temalt on pärit üks huvitavamatest ja põhjalikumatest aastakroonikatest EÜS-i kirjakogus (a. 1886? 1887?).

EÜS oli sel korral Eesti rahvaslikul ärkamisajal lõkkelelõõnud isamaalise vaimustuse kõige tõsisemaks koldeks, kus see tuluke ikkagi loitis, väliste raskuste ja sumbunud õhu pääle vaatamata. Eriti tundis Reiman seda ärkamisaja järeltuld omas hinges: pidas vaimustavaid, isamaalisi kõnesid ja õhutas teisi seltsiliikmeid Eesti ajalugu uurima ja Kalevipoega lugema, vastavalt EÜS-i põhikirjas fikseeritud ülesannetele.

Rahvuslikuna suursündmusena on märkida sellest ajast ustavusvanne esimesele Eesti sini-mustvalgele lipule, Otepääs 1884 a., Dr. J. Hurti 50-aastasel sünnipäeval.

Hiljemini on Villem Reiman vaimliselt määratumat mõju avaldanud mitte ainult EÜS-i, vaid

SISU: Villem Reiman ja Eesti Üliõpilaskond — Villem Ernits. Professor Hans Oldekop — H. Kruus. Avalikust tegevusest üliõpilaskonnas — Hugo Kukke. Üliõpilasmütsist — J. Kiivis. Üliõpilaste õppelaenu küsimus. Nime eestistamisest üliõpilaskonnas — A. Tütsmaa. Ülikooli õpperamatute muretsemise ja kirjastamise kooperatiivi asutamine — Hugo Kukke. Tartu üliõpilaskonna välistoimkonna tegevusest ja kavatsusist — R. K. Teated Nancy õpeasutustest Prantsusmaal. — Kirjandusest: Aleksis Kivi „Seitse Venda“ puhul. — Akadeemiline Kroonika. Edustuse koosolek 11. märtsil 1924. Akadeemilise Kirjandusühingu asutamine — r. Kalevala õhtu Akad. Hõimuklubi Tehnikumi edustuse koosolek. Prof. Dr. Julius Mark.

Hind 25 mk.

kogu Eesti üliõpilaskonna päale. EÜS-is on aga Villem Reiman tegelikult nii palju kaasaelanud, kui ta ametikohused ja nõrk tervis seda üldse lubasid. Ta toimetas 1896—1906 EÜS-i poolt väljaantavat kalendrit „Sirvilaudu“ ja esimesed 7. „lehte“ EÜS-i albumi. Ta võttis pea kõigist EÜS-i vilistlaste koosolekuist osa, kui see tal vähegi võimalik oli.

Üldrahvuskultuurilistes küsimustes oli kogu Eesti üliõpilaskond V. Reimani mõjule anduv, väljaarvatud vahest mõned kõige vanam eelsemad elemendid. Kuid ühes küsimuses läks V. Reiman teravasti Eesti üliõpilaskonna ja EÜS-i enamusest lahku: alkoholiküsimuses. Siin ei tunnistanud V. Reimann ülikoolist lahkudes enam kompromisse

Villem Reiman²

täiskarskuse seisukohalt, kuigi ta ise ülikoolis veel täiskarsklane polnud, sest et see liikumine tol korral veel Eestis pea hoopis olemata oli. Ta leidis ka poolehoidu omale täiskarskuse ideaalile, kuid üliõpilaskonna enamus ei pidanud mitte võimalikuks piirama hakkata oma burshilikku joomisvabadust, mida suuremal ehk vähemal määral kurjasti tarvitati, nagu praegugi.

V. Reiman, J. Tõnisson ja O. Kallas on palju vaeva näinud EÜS-i „karskusdamisel“. Joogisunduse ja koosolekuil õllejoomise komme saadi kõrvaldada, samuti ametlik alkoholi pidamine EÜS-i einelauas, kuid ei jõutud kaugemale: ei jõutud täieliku eraalkoholi sissetoomise keeluni EÜS-i ega

isikulise täiskarskus-nõude maksmapanekuni EÜS-i liigete kohta. Ses suhtes on Villem Reimani asutatud EÜS maha jäänud mõnest teisest Eesti üliõpilaskonnast, kel puuduvad otsekohesed sidemed Villem Reimani, kuid kes on Villem Reimani karskusideaali teostanud võimaliku täiussega.

Alkoholiküsimusele EÜS-is pühendas Villem Reiman ühe omist tulisemaist kõnedest mille ta avaldas hiljemini „Karskuslehes“. Päale 1906 a. jääb Villem Reimani ühendus EÜS-iga vähe lõdvemaks, kahel põhjusel. 1905. a. revolutsioon avab siiski mõnesugused laiemad tegutsemise võimalused Eesti avalikus elus, ja Villem Reimann ründab täie hooga neid kasutama: asutab ühes teistega Eesti Kirjanduse Seltsi, õhutab tulisemalt karskustööd, haridusseltside ja emakeeliste koolide asutamist jne., mille tõttu tal jääb palju vähem aega üle EÜS-i jaoks. Teiselt poolt aga avaldub EÜS-is õige tunduvalt käremeelsem, isegi sotsialistlik ja usuliselt Reimani vabamõttelisem vool, mis ka ei võinud mõjuta olla vahekordade jahenemisel, kuigi Villem Reimann ilmavaate küsimustes õige tolerant oli.

Kõige selle päale vaatamata võttis Villem Reiman EÜS-i ja üliõpilaskonna elust osa kunni oma surmani. Ta avaldas „Sirvilaudades“ kirjutusi, ja isegi „Üliõpilaste Lehes“ a. 1915 (? 1916?) ilmus temalt kirjutus „Rahva sekka“, kus ta kogu üliõpilaskonna poole pöördub palvega, et üliõpilased tuleks vaimlist elu äratama sõjaaja tõttu vaimliselt tardumusseisukorda langenud maale.

Kuid mitte üksi Eesti üliõpilaskonna vaimlistest huvidest ei võtnud Villem Reiman osa. „Bergmani abiraha“ juhatusel kirjutas ta pea iga aasta tulise üleskutse uueaasta õnnesoovide toetuste kogumiseks Eesti õppivale noorsoole, mille tagajärjel paljudki Eesti üliõpilased toetust said.

Üldiselt võttes on Villem Reimani elutöö ja tema eluideaalid väärt täielikku tähelepanu meie üliõpilaskonna poolt, kes ei jätta oma osa täitmata Villem Reimani mälestuse jäädvustamisel, eriti kaasa aidates tema teoste väljaandmisele ja levitamisele ja tema poolt ülesseatud ja üldiselt vastu võetud ideaalide teostamisele meie rahva ja riigielus.

Professor Hans Oldekop †.

Hans Oldekop sündis 14. dets. 1883. a., sai keskhariduse Tallinna Nikolai gümnaasiumis, mille lõpetas 1903. a., astus sama aasta sügisel Tartu ülikooli, kust kaheaastase õppimise järel lahkus, 1906. a. astus Müncheni ülikooli, õppis seal mitmesuguseid ajatooteaduse harusid ja poliitilist ökonomiat; 1906—08 töötas Leipzgis, eriti ajaloolises seminaaris prof. Lamprecht'i juhatusel; 1908 a. sügisel astus Viini ülikooli, kus järgmise aasta detsembris omandas Dr. phil. astme töö

eest „Die Anfänge der katholischen Kirche bei den Ostseefinnen. Eine Untersuchung über die Formen der religiösen Expansion im Mittelalter“. 1911. a. asus tööle magistri väitekirja kallal, mille aineks oli kavatsatud „katoliikline reaktsioon idamaades“. Töötas selleks Peterburi, Helsingi, Kiievi ja Varssavi arhiivides. Ilmasõjas teenis Vene sõjaväes, kust 1917. a. detsembril Eesti sõjaväkke üle tuli, võttis osa Eesti iseseisvusvõitlusest, sai mitmekordselt haavata, avaldas silmapaistvat vahvust ja sõjamehelist osavust, mille eest talle hiljem määrati vabadusrist. 1919. a. vabastati väeteenistusest ja määrati sama aasta sügisel Tartu ülikooli professori kohustäitjaks üldajaloo alal.

Hans Oldekopi teaduslik toodang ei ole suur. See koosneb peale väitekirja ainult üksikuist artikleist. Selle väiksuse põhjustas küll vist otsustavalt rahutu sõjaaeg, mis tema üsna laiaulatuslised kavatsused läbi kriipsutas, mehe parimas elueas teaduslikust loomistööst eemale kiskus. See toodangu väiksus ei vähenda aga selle väär-

tust, mis ta meile annud. Hans Oldekopile oli teaduslikus töös omane teatav laiapiirdelisus selle sõna paremas tähenduses. Juba tema doktoritöö ja kavatsatud vene magistri väitekirja ainete valik on selle selgeks tunnistajaks. See laiapiirdelisus kihutus teda ka erilist huvi tunda sotsioloogiliste ja ajaloo metodoloogiliste probleemide vastu, mida ta iseäranis harrastas.

Hans Oldekopi kui ajalooteadlase tegevus ei piirdunud ainult otsekoheste teadusliku loomisega, ka mitte ainult ülikooli kuulderuumega, vaid ta oli ka agaraks kaastöötajaks Akadeemilises Ajaloo Seltsis, ajalooliste oskussõnade komisjonis, Eesti Kirjanduse Seltsi ajaloo-toimkonnas ja ka mujal, kus tema teadusmehele abi vajati. Hoolimata oma nõrgast tervisest suutis ta igalpool küllalt tegeval, et Eesti ajaloo uurimine teda jäädavalt mälestama peab.

Inimesena on Hans Oldekop ka laiemaile ringidele tutavaks saanud. Tema peenetundelisus ja tagasihoidlikkus sunnib ainult lugupidamise ja soojusega tema kuju mälestusis hoidma. Temaga kokku puutumine oli otse naudinguks, esteetiliseks ja intellektuaalseks. Ilma välise hiilgu seta esinemises, katkendlik omis avaldusis, võlus ta oma sisemise andumusega probleemidele ja oma vaimliste huvide laiusega.

Eesti ajaloolaste pere mälestab sooja tänuga Hans Oldekopi tema teenete eest. Mitte ainult uurijana, vaid ka sõbrana.

Püsigu mälestus Hans Oldekopist kui kaunishingelisest inimesest ka laiema ringides!

H. Kruus.

Avalikust tegevusest üliõpilaskonnas.

„Üliõpilaslehes“ nr. 12—13 (1923. a. aasta-käik) toob toimetaja Rich. Janno ülevaate „Üliõpilaslehe“ 10 aasta kestusest ja arenemisest, kus juures ta üksikute ajajärkude kohta lehe arenemises tähendab: „Peab aga kohe konstateerima, et meil ei ole tegu ühe ja sellesama... väljaandega, vaid... tuli täitsa uuesti peale hakata (lhk. 169).“

Minu meelest on ebaõige ja ebaõiglane arvata, et „Üliõpilasleht“ on kunagi vahepeal uuesti sündinud, uuesti alanud. See on seesama vana „Üliõpilaste Leht“, mis 1914. aastal asutati ja mida praegu vanad püüded ja ideed ning nende kehastus samade rühmituste näol meie üliõpilaskonnas kannavad, mis 10 aasta eest temale eluliku aluse panid. Peituks sügavam sise-mine vastolu selles, kui leht ise hakkaks enese üle kohut mõistma mõne ajajärgu kohta. (Ma ei tõenda sellega ega mõtlegi, et sarnast hukkamõistmist tegelikult on olnud). See tooks sarnase momendi juure, mida meie üliõpilaselus ega organisatsioonielus ei ole ega olla või. Kestab täielik kontinuiteet. Organisationsiooni järgmise aasta eestseisus ei ole mitte huvide võitluse tagajärg ja ei hakka sellepärast eelmise eestseisuse sammude üle kohut mõistma. Sest eelmise eestseisuse tegevus ja avaldused oli nagu organisatsiooni (seltsi, korporatsiooni, maaalalise kogujne.) tegevus, sellega üksikult kõigi kaasvõitlejate tegevus ühesugusel määral. See maksab ka üldorganisatsiooni püüetes ja tegevuses. Järgmise aasta Edustus (samuti tema üksikud toimkonnad, nagu „Üliõpilasleht“) jätkab eelmist täiesti vanadel alustel ja püüetel, sest nad on kõigile üliõpilastele ühised aga mitte vastamisi käivad. Vahe on selles, mis ühel või teisel aastal tehtud.

Kui üliõpilaskonna Edustus aastal 1920. esimest korda valiti, siis oli kaks esimest aastat enamuses ja presideeris korporatsioonide rühm. 1923. a. ja teist korda käesoleva aasta Edustuses on enamuses seltside rühm. Kui aga uus Edustus 1923. a. kokku astus, seekord teise rühma enamuse juures, ei tunnud uus Edustus ega saanudki oma ülesannete kohaselt tunda mingisugust programmilist või põhimõttelikku vahet eelmisega ning endise enamuse rühmaga ja sellega opositsiooni või hukkamõistvat hindamist ilmutada eelmise Edustuse vastu, vaid asus omas tegevuses kui Edustuse ja üliõpilaskonna ülesannetele üleüldse, sest muud programmi üliõpilastel ei ole.

Seltside rühm on oma püüetes ikka sel seisukohal asunud ja eeldas, et eelmine rühm Edustuse tegevuses samal seisukohal asus. Ja nii tegutses 1923. aasta Edustus ja praegune (seltside rühm enamuse ajal) sama üliõpilaskonna põhiseaduse ja Edustuse kodukorra alusel, mis maksma pandud 1922. aastal korporatsioonide rühma enamuse ajal ja

vastuvaidlemata tema täielikul osavõtmisel otsustatud. Kõik otsused ja normid, mis praegu üliõpilaskonna üldkorralduses ja põhimõtetes maksavad, on vastu võetud korporatsioonide rühma täielikul pooldamisel ja otsustamisel. Need on õieti just korporatsioonide rühma ettepanekud ja seisukohad, sest mõned teistsugused laiaulatuslisemad ettepanekud, mis seltside rühma poolt tehti, ei läinud kodukorra värvast läbi: said küll absoluutse enamuse Edustuse liigete arvust, kuid mitte nõutud kvalifitseeritud (praegune üldkorraldus — „Üliõpilaskonna Edustus valitakse kõigi immatrikuleeritud üliõpilaste poolt üldisel otsekohesel salajasel hääletusel nimekirjade järele“ — on Edustuses 1922. a. $\frac{2}{3}$ häälteenamusega vastu võetud, kus juures protokollid näitavad, et vastu ei hääletanud mitte ükski liige).

Samuti näitavad Üliõpilaste Edustuse protokollid ja „Üliõpilaslehe“ eelmised aastakäigud, et otsekohe ühiselt üles seati nõudmine, et üliõpilaskond tuleb ülikooli põhikirjas normeerida ja Edustuse esitajad nende hulgas ka korporatsioonide liikmed (ksv. Karl Kirp — Ugala — kirjutus „Üliõpilaslehes“) kas ja miks korp. Ugala praegu oma seisukohta muutnud on, ei ole mitte avalikult teada, võtsid selle küsimuse arutamise ülikooli nõukogu osa.

Seltside rühm tundis end kohustatud olevat organisatsiooni küsimuse peensustes järele andma, et kord ometi Eesti üliõpilaskonna organisatsiooni põhiküsimustest üle aidata, mis 1913. a. saadik palju vaeva ja jõukulu nõudnud, — et selle järele kord üliõpilaskonna ühiste ülesannete ja ettevõtete juure asuda.

Sel lootusel pidi ju seda enam põhja all olema, et rühmad põhiküsimustes oma eneste seisukohtadele jäävad, kuna üliõpilaskonna ja edustuse korraldus ajajooksul iseenesest täieneb ja nõuetele kohaneb.

Läinud aasta lõpp tõi aga üllatuse, mis meie üliõpilaskonna kui vaba ja teadlikult aktiivse ning teguvõimsa üliõpilaskonna ühiste avalduste peale halvavalt mõjub, mõnes osas juba paratamata mõjunud ongi.

Eesti korporatsioonide rühm muutis korraks oma enese seisukohta üliõpilaskonna üldkorralduse põhiküsimuses, ja avaldas seda hoopis teistsuguses korras, kui mis tema enese poolt üliõpilaskonna üldkorraldusena, — üliõpilaskonna põhiseaduses ja selle muutmise korras — maksma pandud. Korporatsioonide rühm (8) istus läinud aastal Edustuses edasi, suuruse poolest teine rühm, 4 Saksa korporatsioonide esitajat veel juure arvamata. Mingisuguseid arutusi ega sõnalausemistki, vähem veel kaalumisi üliõpilaskonna organisatsiooni kohta nende poolt üles ei tõstetud, vaid korporatsioonide esitajad hääletasid kõigis ettepanekutes ja algatustest poolt mis seda taotlesid, et maksvat

üldkorraldust põhijoontes ülikooli põhikirjas riigikogu kaudu normeerida. Üliõpilaskonna Edustuse poolt 1923. aasta oktoobri kuul ülikooli valitsusele, haridusministeeriumile ja riigikogule esitatud täienduseelnõu ülikooli põhikirja juure selles osas, mis puutub üliõpilaskonda, on korporatsioonide rühma poolt üksmeelselt allakirjutatud. Sellega kogu 30 liikeline Edustus ilma ühegi erandita. Seda peavad kõik Eesti üliõpilased meeles pidama.

Siis tuli aga üllatus, mida seletada ei oska, vaid ainult kinninaelutada jääb.

Novembris samal 1923. aastal korraldas Edustus (seltside rühma algatusel) üliõpilaskonna üldkoosoleku, kus sellele üliõpilaskonna organile kindel korraldus lõplikult loodi (üliõpilaskonna üldkoosoleku kord) ja vahetumalt läbirääkimistele tulid mitmed tähtsamad üliõpilaskonna päevaküsimused, nagu üliõpilasmaja, õpelaenu küsimus, haigekassa.

Päevakorras oli ka üliõpilaskonna seisukoha võtmine ülikooli põhikirja täiendamise asjus Edustuse poolt üksmeelselt esitatud elnõu järele. Ilma et korporatsioonide eneste rühmast sõna oleks võetud, hääletasid kõik Eesti ja Saksa korporatsioonide liikmed, kes peaaegu in corpore üldkoosolekule olid käsitatud, selle vastu, et üliõpilaskonna üldkorralduse moodust ülikooli põhikirja üles võtta, nagu seda juba aastate jooksul püütud. Ma mäletan praegu kaasvõitlejaid korporatsioonide rühmast, kes Edustuses kõigis üliõpilaskonna põhiseadus ja ülikooli põhikirja täienduseelnõu küsimustes nende vastuvõtmisel poolt hääletanud ja tähendatud üldkoosolekul — vastu hääletasid! Sarnasest avalikust kahepaikususest ei saa mina aru. Ei saa seda rohkem veel aru, et need samad kaasvõitlejad pärast Edustuses edasi istusid ja ikka kaasa hääletasid — samade küsimuste poolt, mille vastu nad üldkoosolekul käe tõstsid. Ja samuti istub praegu Üliõpilaskonna proportsionaalses Edustuses 8 Eesti ja 3 Saksa korporatsioonide esitajat, ilma et nendest keegi organisatsiooni küsimust oleks puudutanud. Küll aga on ka käesoleva aasta Edustuses küsimusi otsustamisel olnud, mis seotud üliõpilaskonna organisatsiooniga ja ülikooli põhikirja täiendamisega. Aga vastu hääletajaid ei ole ka nüüd olnud. Kuid nüüd oleks juba võõrastavalt hilja neil mingisuguse deklaratsiooniga Edustuses esinema hakata (tähelepanu juhtimise peale!), sest veebruaris s. a. on üliõpilaskonna referentum Edustuse otsused rõhuva enamusega kinnitanud.

Kuid — vast aitab seda arusaamatust valgustada see fakt, et tähendatud üldkoosolekult novembris 1923. a. lahkusid korporatsioo-

nide liikmed demonstratiivselt kohe päale täh. küsimuse lõppu. Neil ei olnud ei külm ega see sarnastest üliõpilaskonna tegelikkudest ülesannetest ja muredest, nagu haigekassa, õpelaenu küsimus j. m., mis siis ka kvorumil puudusel läbiarutamata jäid.

Eelpool toodud faktidel on omad järeldused.

On võimata aru saada sarnasest enesehindamise puudusest avalikul tegevusel ja väljaastumisel. Oma enese poolt vastuvõetud põhimõtted, oma enese esitajate poolt tehtud otsused — siis samade otsuste mahahääletamine avalikul koosolekul oma kaasvõitlejate ja isikute eneste poolt kes otsused tegid, nende poolt olles — siis sama rühma edasijäämine Edustuse sõnalauasumata sama tegevuse juure mis eneste poolt Üliõpilaskonna üldkoosolekul mahahääletatud... Siin on ainuke järeldus: see rühm on eneselt avaliku tegevuse atestaadi ära võtnud, või ei ole temale avalik tegevus meie üliõpilaskonna üldiste ühiskondliste ja kultuuriliste ülesannete edendamiseks mitte otsekohese tähtsusega. Distipliinist ja oma korra austamisest ei hakka siin kõnelemagi.

Mis sarnane väljaastumine tegelikult üliõpilaskonna kohta tagajärjeks toob, näitab lähem tulevik. Üks näib aga tõenäolilik olevat. Üliõpilaskonna positsioonil ülikooli ja teiste asutuste ees, üliõpilaskonna ülesannetel ja ühistel tegevusavaldustel, nagu nad ülesseatud ja olema peaks, on võimalus kõigutatud.

Organisatsiooni küsimus — see kõige tähtsusetum üliõpilaskonna asjus — on seni ikka normeerimata. Kui palju takistab seda tähendatud väljaastumine?

Mida kaugemale aga see venib, seda laiemaks läheb ülikooli ja üliõpilaskonna vahe, seda raskem on üliõpilaskonnal taotleda ja saavutada laiilisemat koostöö vahekorda ülikooliga. Selles mõttes on juba nüüd seisukord teine, kui oli mõne aasta eest.

Ilma kindla aluseta, organisatsioonita ei saa teisest küljest teostada ka kavatsatud majanduslisi ettevõtteid — ei üliõpilasmaja, haigekassa, õpelaenu fondi, ei raamatute muretsemist ja kirjastust, ega ka kehakultuurilisi ettevõtteid ja kultuurilist tööd, — sest juba kõige lihtsamaks asjaajamiseks on sellekohased õigused ja vabadus tarvilik. Ka need võimalused võivad kitsamateks jääda.

Kui väljaastumine sarnasteks tagajärgedeks kaasa peaks aitama, siis on need küll sarnased, mida rühm ise ka ei ole soovinud ega ette arvanud,

Hugo Kukke.

Tartus,
7. märtsil 1924.

Üliõpilasmütsist¹⁾.

Eelmises „Üliõpilaslehe“ numbris võtab A. T. üliõpilasmütsi kõne alla ja leiab, et mütsi liig vähe kantakse. Põhjuseks olevat esmalt mütsi ebapraktilisus talvel, teiseks mütsi teotamine nii hästi minevikus, olevikus kui ka tulevikus ja ka kolmandamaks kandvat praegu mütsi paljud mitteüliõpilased. Nende nimetatud põhjuste kaotamiseks peaks A. T. arvates müts talve sesoonil musta põhjaga olema, millele suveks valge „püür“ peale tõmmatakse; tuleks sisse seada kontroll, kes selle järele valvaks, et mütsi ainult üliõpilased kannaksid jne.

Olen A. T-ga täitsa ühel arvamisel, et praegune üliõpilasmüts talvel ebapraktiline. Veel enam: teda on talvel otse sündmata kanda! Ei ole kurvemat vaadet, kui sügisese lobjaka ja lortsa käes moonutatud sinivalge müts, mis oma rõõmsate värvidega nagu loodud ainult päikesekiirtes uppuma. Mul on alati tuju rikkunud läbi sügisudu ja vihma näha vilkuvat valget mütsi, samuti nagu tuju rikub koristamata viljapõld novembrikuul. Igale asjale oma aeg! Sini-valge müts on suvemüts, mille kandmine muudel aastaaegadel ainult halvast maitsesest tunnistust annab. On imelik, et meie naistüliõpilased ei kanna poristel aastaaegadel ja talvel uulitsal näit. valgeid sukki ja kingi, kannavad aga siiski valget üliõpilasmütsi. Miks sarnane vahe-tegemine? Ei saavuta ju porine (autod!) ja märg valge müts sugugi halvemat inetuse efekti kui porilombist läbikäinud valge king.

A. T. arvab asja aidata, kui mütsil oleks talvel must põhi. Kuid kas A. T. on küllalt järele mõelnud, kuidas sarnane musta põhja ja sinise äärega müts esteetiliselt mõjub? Kas mitte natuke loomuvastaselt? Ja kas ei tuleta see „püüri“ pealetõmbamise põhimõtte natuke õnnist tsariaaega oma furashkadega meele? Või ongi vast A. T. meile sel kumal tahtnud anda mütsi kohe nii öelda. „ennesõjaaegselt“ headuses? Kas ei tundu see mütsi varustamine eri aastaaegadel mitmesuguste mehhanismidega teatud hõlpsena ja mütsiga edvistamisena? Peame siis kõigi põhja rahvaste juures tarvituseloleva valgepõhja mütsi kõrvale veel mingi teisekujulise looma? Arvan, et seda pole tarvis. Mingid surrogaate!

Meie müts on suvel kena, väga kena ja **talvel ärgem kandkem teda üldse**. Jäägu sini-valge müts kevade ja suve sümboliks, mille sügisel, kus peale suvise vaheaja uuesti hariliku töö juure asume, järgmise kevadeni kappi riputame — tunde-märgina, et seda korda „otsan laulu aig“. Ainult sarnasel asjal, mida me mitte iga päev ei kannu, püsib juures teatud uudsuse ja pühapäevlikkuse maik. Inimene tahab aegajalt ikka vaheldust, ka peakattes ja üliõpilasmüts saaks siis hoopis suurema tähelepanu ja hoolekande osaliseks, kui tema kandmise aeg piiratud oleks, sest hoolimata käiakse ümber ainult nende

asjadega, millest tüdinenud ollakse. Talvel üliõpilasmütsi kandmiseks ei ole ka iseäralist praktilist vajadust, küll on ta aga tähtis suvel sidemete loojana maad mõõda laiali valgunute akadeemia kodanikkude vahel.

Kõige sellepärast: üliõpilasmüts olgu suvemüts¹⁾!

* * *

A. T. ei ole oma kirjutuses piirdunud ainult mütsi kui niusugusega, vaid on puudutanud sel puhul ka mõnesuguseid meil osaliselt inaksvusel olevaid seltskondliku läbikäimise norme ja doktriine. Sellesse valda kuulub A. T. väide üliõpilasmütsi teotamisest, mis-sugune teotamine kergesti teostatav olevat korporantide värvimütsidega võrreldes; viimaste teotamine ei olevat nii kerge.

Nende ridade kirjutajale paistab kogu see „teotamise“ probleem — õrnalt öeldes — imelik olevat. Kuidas saab mütsi üldse teotada? Oletamegi, et mõnele mütsile sarnane õnnetus on juhtunud, et teda kuritahtliliselt on rikutud või tema kallal mingi salakaval ja kahjutoov maagiline toimetus korda saadetud — aga kuidas see siis mütsi, kui eluta asja, mis oma tegude eest vastutav ei ole, kompromitteerida võib. Ja kuidas see juhtumine üksiku mütsiga siis kõikide mütside peale halba variu võib heita? On täitsa otstarbetu üliõpilasmütsist mingi fetisch luua, nagu A. T. seda nähtavasti tahab. Kas ei oleks aeg neist jumal teab kui vanadest eelarvamistest vabaneda, need kolikambri heita ja asjade peale loomulikuma pilguga vaadata? Ei saa kõnet olla erilisest mütsi aust ja mütsi teotamisest, teotada võib ikkagi ainult isikut, mütsi kandjat. Et see teotus teinekord väljendub vastase poolt mütsiga halvasti ümberkäimises, on juhuselise asi. Sama sagedasti võib seda juhtuda ka inimese kehakatte muude osadega — eks neid ole ka korduvalt teotatud, kuid kes seepärast kuue või mõne muu asja kandmisest loobunud oleks. Ja miks nõuab näituseks üks lõhkirebitud mütsinokk verisemat kättemaksmist, kui käristatud kuue või vesti hõlm? Oldagu ometi siis järjekindel ja laiendatagu oma „aumõistet“ eluta asjult ka elavate peale. Kui arvata, et ühe mütsi „teotuse“ läbi kõik mütsid „teotatud“ ja nende kandmine häbi-asjaks saanud, siis argumenteeritagu Aristotelesi loogika põhjal ka edasi: Kui tih üliõpilast on teotatud (seda juhtub vahel jumal paraku), siis laieneb see teotus kõigi üliõpilaste peale, ergo — on häbistav olla üliõpilane ja astugem ülikoolist välja! Ons A. T. selle järeldusega nõus? A. T. lubab, kui tarvis, fakte esitada, mil üliõpilasmütsi on teotatud. Arvame a priori kinnitada võivat, et A. T. oma faktidega ainult seda suudab näidata, et teatud juhtumistel teatud üliõpilastega teotavalt ümber on käidud; mis viimastel sel puhul parajasti peas oli, kas üliõpilasmüts või läki-äki, ei ole põrmugi tähtis. Sarnase A. T. poolt konstateeritud üliõpilasmütsi quasi-teotamise pärast pole küll kellelgi põhjust seda mütsi mitte kanda.

1) Jätan siin lahtiseks täpsema kindlaks määramise, missuguste kuude jooksul üliõpilasmüts kantav oleks. Tähtis on esialgne põhimõtteline külg.

¹⁾ Avaldame vaidluse korras.

Üliõpilaste õppelaenu küsimus.

Üliõpilaskonna Edustuses on arutusel üliõpilaste õppelaenu fondi eelnõu: Fond annab üliõpilastele pikaajalist madalaprotsendilist laenu ja määrab stipendiume ning toetusrahaseid. Fondi sissetulekud on 1) kõigi üliõpilaste maksumust 1% suuruses ülikooli õppemaksust; 2) toetussummad eraisikudelt ja asutustelt; 3) riiklikud toetussummad; 4) lisamaksud alkoholi ja muu pealt. Sellekohased ettepanekud esitab Edustus ülikoolile ja vabariigi valitsusele.

Ühes eelmistest „Üliõpilaslehtedest“ *) puudutatakse üliõpilaste õppelaenu küsimuse tähtsust kui ka selle küsimuse lahendamise võimalikke teid.

Nüüd on Üliõpilaskonna Edustuses arutusel „Tartu ülikooli üliõpilaste õppelaenu fondi eelnõu“ (kokkuseatud ksv. H. Kukke poolt), mille sisu kokkuvõttes järgmine.

Õppelaenu **fondi otstarve** on: a) pikaajalist madalaprotsendilist laenu anda Tartu ülikooli üliõpilastele Eesti Vabariigi riikkondsusest, kes ülikoolis õppimiseks ainelist toetust vajavad b) stipendiume ja toetusrahaseid määrata Tartu ülikooli üliõpilaste ülikooli õppetöö edendamiseks. Vastavatest summadest või kui fondi käsutuses on summad, mille tarvitamine ei ole piiratud fondi põhikirjaga või eritingimistega, võib fond oma tegevust ja ülesandeid laiendada kõigi Eesti riikkondsusest üliõpilaste ja Eesti Vabariigis asuvate ülikoolide vabakuulajate kohta. Õppelaenu Fondil on juriidilise isiku õigused.

Fondi **valitsus** seisab koos vähemalt 6 liikmest, kelledest 3 valitakse Tartu Üliõpilaskonna Edustuse poolt kas Edustuse liikmedest, üliõpilastest või ülikooli lõpetanud isikutest, ja 3 valitakse ülikooli nõukogu poolt. Kui fondi käsutuses on riiklisi või eraisikute summad, siis on ettenähtud haridusministeeriumi ja toetussummade määrajate osavõtt fondi valitsemisest. Fondi valitsus asub Ülikooli juures

Fondi (kavatsetavad) **tuluhallikad** on:

a) ülikooli kassa kaudu sissenõutav maks kõigilt Tartu ülikooli immatrikuleeritud üliõpilastelt Eesti riikkondsusest kindlaprotsendilises suuruses (1—2%) ülikooli õppemaksust.

b) Üliõpilaste ettevõtetest, algatustest või korraldustest saadavad summad;

d) toetussummad eraisikudelt või eraasutustelt ja ettevõtetelt, kingitused, pärandused;

e) riigiasutustelt, ülikoolilt ehk riigi eelarve korrast saadavad summad;

Üliõpilasmüts on uus müts — kahekümnendamaal aastajal tarvitusele võetud — on lubamata teda siduda mingi eeljaloolise asjadekumardamisega lähedas ühenduses oleva formaalse mütsiauhõimistega.

J. Kiivis.

*) Nr. 9 — 1923. a.

f) lisamaks Eestis müügile lastava joogiviina ja piirituse pealt 1% suuruses nende müügihinnast;

g) lisamaks väljaveoks müüdava joogiviina ja piirituse pealt 0,5% suuruses nende müügihinnast;

h) lisamaks trahteriasutustelt omavalitsuse trahterimaksu 1% suuruses;

i) lisamaks kinode ning teiste lõbustusasutuste ja pidude pealt omavalitsuse maksu 5% suuruses;

j) tulud fondi varandustest, ettevõtetest ja korraldustest.

Arvesse võttes laenu tagasimaksmise algust keskmiselt umbes 10 aasta järele laenu saamisest arvates, on eelnõu järele sihiks võetud, et esimese kümne aasta jooksul on fondi otstarbeks tarvilikku kapitali kokku saada, nii et tema meie üliõpilaste õppelaenu nõudmist täiel määral rahuldada suudab. Kui kapital juba nii suureks kasvanud, siis ei ole kõigi nende sissetulekute ja tuluallikate järele enam tarvidust: nad on oma ülesande täitnud ja nad võib ära kaotada. See oleks kõige pealt maksev riikliste summade ja lisamaksude kohta, mis lõppude lõpuks rahva peale langevad. Need tulud ongi eelnõu järele mõeldud kui ajutised (sellega ka kergemini maksmapandavad), mis fondi tarviliku kõrguse juures ära kaotamisele tulevad.

Ärakaotamisele ei tule aga üliõpilaste eneste fondimaks, sest põhimõttelikult peab üliõpilaskond ka ise teatavat kohustust fondi vastu kandma ja mitte üksi fondilt saama. Teiseks tuleb fondi kindlustamiseks vähenemise vastu luua kapital või sissetulekud: fondi maksu ja ka laenu protsentide näol võtab üliõpilaskond oma peale fondi alleshoidmise kindlustuse ja kindlustuse nende kaasvõitlejate eest, kellel laenuid fondile tagasimaksmata jäävad (maksuõigus, surm jne.). Edasi võimaldab sellega ka üliõpilaskond ise stipendiumite ja toetusrahade määramist parematele enese hulgast.

Fondi poolt üliõpilastele **antavad laenud** on:

a) õppetöö ajal kuu viisi väljamaksetavad pikaajalised madalaprotsendilised laenud;

b) ühekordsed pikaajalised madalaprotsendilised laenud;

d) ühekordsed lühikesajalised laenud.

P. a. all tähendatud laenu võib üliõpilane saada arstiteaduskonnas kõige rohkem 6 semestri, kaubandusteaduskonnas 3 semestri ja teistes teaduskondades 5 semestri kestes õppetöö kuudel, s. o. Tartu ülikoolis vastavalt kokku 24, 12 ja 20 kuu kohta, arvates õppeaasta 15. septembrist kuni 15. maini. Eesõigus on vanemate kursuste üliõpilastel. Ülemäär ei tõuse üle vastava haridusastmega õpetajate liigi seadusliku palganormi ühes elukalliduse ja perekonna lisadega.

P. b. all tähendatud laenu ülemäär ei tõuse korruga üle kahekordse ülikooli aastase õppemaksu. Seda ülemäära võib üliõpilane saada kuni kaks korda semestris ja arstiteaduskonnas kuni 6 semestri,

kaubandusteaduskonnas kuni 3 semestri ja teistes teaduskondades kuni 5 semestri kestes.

P. d. ail tähendatud lühikeseajalise laenu ülemäär ei tõuse üle kolmekordse ülikooli aastase õppemaksu ja antakse välja veksililaenu korra järele maksimum 6 kuu peale.

Sooviavaldusele laenu, stipendiumi või toetusraha saamiseks tuleb juurelisada teaduskonna otsus. Samuti võib sooviavaldusele juure lisada asjaselgitavad dokumendid. Sisseantud sooviavalduste kohta kogub fondi valitsus kõik asjasse puutuvad andmed, mis asja otsustamisel tarvilikud. Laenu, stipendiumi ja toetusraha soovija varandusliku seisukorra kindlakstegemise juures, võib fondi valitsus tarvilikuks tunnistada seaduspäraseid tõendusid. Laenu, stipendiumi ja toetusraha määramisel võtab fondi valitsus arvesse üliõpilase majandusliku seisukorra, samuti tema teadusliku andekuse ja eeldused akadeemiliseks elukutseks, otsustades viimaste juures kogu iseloomu järele.

Laenud antakse välja kindla väärtuse alusel ja laenaja poolt antud kindlustuse vastu, mis võib olla personaalne, teostatud üksikute isikute või organisatsioonide läbi, kui ka materiaalne.

Pikaajaliste laenude tagasimaksmine sünnib 7 aasta jooksul pärast selle laenu saamise õiguse lõppemist ehk 7 aasta jooksul peale ülikooli lõpetamist kui ka ülikoolist väljaastumist. Nii ei või laenud, arvates esimesest saamisest, üliõpilaste kätte jääda kauemaks kui arstiteaduskonnas 6 semestri ja 7 aasta, teistes teaduskondades 5 semestri ja 7 aasta jooksul. Laenusid võib tasuda ka riigiteenistuses olekuga, mis haridusministeeriumi poolt reguleeritakse.

Laenude sissenõudmisel talitab fond pankade krediitoperatsioonide kohta maksva õigusliku ja seadusliku korra järele.

Fondi valitsus annab oma tegevusest aruande ülikoolile ja Üliõpilaskonna Edustusele.

Fondi tegevuse lõpetamine võib sündida Üliõpilaskonna Edustuse ja ülikooli valitsuse sellekohase ühemeelse otsuse põhjal, kus juures likvideerimise korra ja fondi varanduste ärakasutamise otsustab komisjon, mis moodustatakse haridusministeeriumi, ülikooli valitsuse ja Üliõpilaskonna Edustuse esitajatest ühesuurusel arvul.

Nii sisaldab uus eelnõu norme ja määrusi, mis ainult vabariigi valitsuse kaudu seadusandlisel teel maksma võidakse panna. Sellepärast tuleb eelnõu peale läbiarutamist ja vastuvõtmist Ül. Edustuses ülikooli valitsuse kaudu haridusministeeriumile esitada.

Toodud eelnõu põhjenduseks on suur ja laia ulatuslik tähtsus, mis üliõpilaste õppelaenu korraldamisel meie rahva akadeemilise hariduse ja sellega kogu kultuurilise ning majanduslise elu alal on. Ettepanekute ulatus fondile sissetulekute saamiseks oleneb fondi nõutavast suuruselt, kui tahetakse, et ta oma otstarvet täiel määral täi-

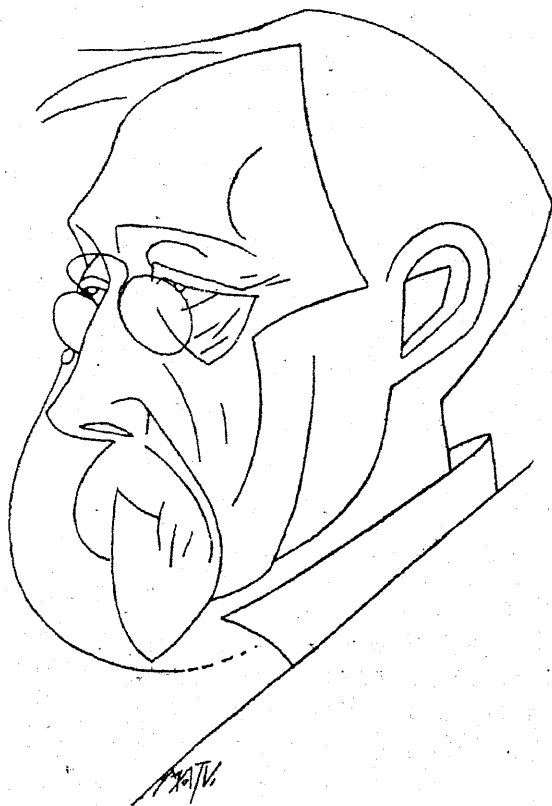
daks. Ja seda ta peab. Kuid sissetulekute saavutamiseks tuleb palju tutvustus ja korraldustööd teha — see oleks peäülesanne ja töö, mis üliõpilaskonnal õppelaenu küsimuse soovitavaks lahendamiseks teha ja mis tarviliku algutuse juures korda läheb.

Nimede eestistamisest üliõpilaskonnas.

Kui lehitseda meie üliõpilaste nimestikku siis torkab võrastavalt silma eestlaste võõr-päraste, iseäranis saksapäraste, nimede rohkus, millega meil aga harilikult nii harjunud ollakse et selle juures enam mingisugust võõrastust ei tunta. Ennem tunduvad mõnele juba eesti nimed nagu Vares, Kull ja Oinas veidi profaanseina kui saksa Rabe, Adler ja Bock või vene Voronjev, Orlov ja Baranov tunduvad selle kõrval samale isikule väga aristokraatseina. Sellisile isikuile peaks siis üldse igasugune eestipärasus, eesti keel, eesti kultuur tundmata tühisena ja viletsana, millest tuleks võimalikult ruttu vabaneda. Kuid seda siiski ei tehta. Samad isikud tunnistavad, end isegi Eesti marurahvuslaseks, põlgavad muulasi ainult sellepärast et need muulased pole eestlased. Ei loeta saksa kirjandust, sest see pole eesti kirjandus, ei käida vene teatris sest see pole eesti teater, ei loeta ka eesti kirjandust sest see on vilets ja segane, ei käida ka eesti teatris sest sealsed artistid on puised ja luised. Käiakse parema meelega kinos ja kohvikus. Milline vaimline pankrot. Tihti kannavad sarnased marurahvuslased ka saksapärasteid nimesid; kui keegi seda juhtub meeletulema siis leitakse oma saksapärase nime kaitseks sadakakskümmend põhjust. Nimi olla vanematelt päritud, juba isa-isad olla teda auga kannud ehk nimi ei ollagi saksapärane, olla rootsi või taanipärane, näit. Karlson, Bergman, Holmberg, Erikson, just kui oleks rootsi või taanipärased nimed vähem võõrapärased kui saksa nimed. Sellega püütakse lihtsalt oma kadakasakslust rootsi „firmaga“ varjata. Tihti öeldakse ka „Nimi ei riku meest!“ Nii olla vanad eestlased ka ütelnud, kuid tõe poolt on see ütetus rahvasuus veidi pikem ja tähtsam osa on meile kultuurinimesele tundmatu. Rahvasuus kõlab ta nii: „Nimi ei riku meest; hütta mind seaks ehk koeraks; kui sa mulle hästi stüta annad, olen rahul!“ Sarnasest pudulajuste astmest oleme meie nüüd igatahes juba välja jõudnud ja see vanasõna ei anna meile enam mingit troosti. Analoogiline nähtus võõrastele nimede oleks umbes ka võõra

Valmünd intelligents.

(nimed pole tarvilikud.)

keele kõnelemine Siin võiksime ju ka öelda: „keel ei riku meest“ kuid võõrast keelt kõnelejaid austame meie ilma pikema järelemõtle miseta kadakasaksa, pajuvenelase või lepainglase aunimega. Või milline oleks meie üllatus kui kuuleksime et meie suurvaimudel nagu Eisen, Tõnisson, Laidoner, on koduseks keeleks võõras keel. Umbes samasuguseks peaks kujunema ka vaade võõrapäraste nimede suhtes. Peaks tekkima õhkkond, et eestlasel üldse piinlik oleks võõrapärase nimega eesti seltskonnas liikuda.

Üliõpilaskonnas on nimede eestistamine viimasel ajal hoogsamalt liikuma hakanud. Algust tehti minéva aasta 1. mai 39 kogunimeeestistamisega. See oli esimene ja arglik samm, kuid leidis palju rohkem poolehoidu kui seda korraldav toimikond esialgu lootis, kalkuleeriti ainult 8—10 kümne nimega. Käesoleval aastal on igatahes suuremat hulka loota, sest mõned üliõpilased on juba nüüd Nimede Muutmise Talituses end 1. mai kogunimeeestistamisele registreerinud. On peetud kaks üliõpilasorganisatsioonide vahelist koosolekut millest on elavalt osa võetud. Üksikuis üliõpilasorganisatsioonides on küsimus kõne all olnud (näit. „Virumaa Yliõpilaskogu“ ja Eüs „Veljestos“) kus suu-

rem hulk võõrapäraste nimedega kaasvõitlejaid on otsustanud 1. maiks omad nimed eestistada.

Viimasel üliõpilasorganisatsioonide edustajate vahelisel koosolekul 29 veebr. s. a. valiti 1. mai nimede eestistamise korraldajaks kolmeliikmeline toimikond (Oskar Sein — korp! „Ugala“, Verner Mägiste — Eüs „Veljesto“ ja Friedrich Paas — Mys „Concordia“). Toimikond on asemikkude kaudu ühenduses kõigi eesti üliõpilasorganisatsioonidega pääle korp! Fr. Estica, kes enesest nimede eestistamise suhtes seni veel mingi elumärki pole annud ja keda see asi nähtavasti ei huvita. On otsustatud pöörata ka Tallinna tehnikumi õpilaskonna poole et ka neid 1. mai nimedeeestistamisele kaastõmmata.

Missuguseid võõrapäraseid nimesid meie üliõpilaskonnas kõige rohkem esineb, seda laseme arvudel kõneleda.

Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli isiklik koosseis 1. detsembril 1923 sisaldab eneses 3225 eesti üliõpilase nime. Neist on ¹⁾

1) Arvud ei ole absoluutselt täpsed ega saagi seda olla, sest tihti on nime etümoloogia tundmatu, tihti võib ta niihästi eesti kui ka võõrast keelest pärit olla. Näit.: Lange = saksa 'pikk'; eesti lang: langu = t. naise õemes; 2. 'viltu oleks'; lang: langu = 'metsa lang' lang: langa = 'lõng' — lõuna Eesti murdeis.

- 1001** — nime puht saksakeelsed
126 — eesti nime saksalõppudega, näit. Põllumann Kukemilk jne.
45 — venepärast ehk puhtvene nime
5 — poolakeelist nime
4 — rootsikeelist
123 — vigast eestikeelist nime igasuguseis ajastja arust läinud transskriptsioones näit. Neggo, Karro, Kikkas, Tubbi, Libba, Pallo jne. Seega kokku 1481 mitteeestisipärast nime. Üldisest eesti soost üliõpilaste nimestikust teeb see välia 46,62%.

ksikutest eesti üliõpilasorganisatsioones on võõrapäraste nimedega liigete arv protsentuaalselt tihti suurem kui üldse üliõpilaskonnas.

Toome siin võrdluseks eesti üliõpilasorganisatsioonide nimestikud 1923. a. pro II sem. Võõrapäraste nimede hulka on arvatud ka vigased eesti nimed nagu Seppa, Kukke, Karro, Tubbi jne

Valgamaa Üliõpilaste Kogu	68,18 ⁰ / ₀
Korp! „Fr. Livienensis“	67,74 ⁰ / ₀
Järvamaa Üliõpilaskogu	65 — ⁰ / ₀
Mys. „Concordia“	60,52 ⁰ / ₀
Korp! „Fr. Estica“	57,94 ⁰ / ₀
Üs „Raimla“	54,28 ⁰ / ₀
Eüs „Ühendus“	53,12 ⁰ / ₀
Eesti Naisüliõpilaste Selts	50 — ⁰ / ₀
Pärnu Maakonna Üliõpilaste Kogu	49,13 ⁰ / ₀
Eüs „Liivika“	46,87 ⁰ / ₀
Korp! „Ugala“	43,92 ⁰ / ₀
Eüs „Põhjala“	43,47 ⁰ / ₀
Läänemaa Üliõpilaskogu	43,33 ⁰ / ₀
Korp! „Vironia“	42, 7 ⁰ / ₀
Korp! „Sakala“	41, 8 ⁰ / ₀
Korp! „Filiae Patriae“	40, 9 ⁰ / ₀
Eesti Üliõpilaste Selts	38,01 ⁰ / ₀
Virumaa Üliõpilaskogu	35,48 ⁰ / ₀
Korp! „Revelia“	34,21 ⁰ / ₀
Enüs „Ilmatar“	34,09 ⁰ / ₀
Eüs. „Veljesto“	25,53 ⁰ / ₀

Seega on kõige rohkem võõrapärasteid nimesid Valgamaa Üliõpilaste Kogus 68,18% ja kõige eestilisem nimestiku poolest Eüs „Veljesto“ — 25,53%. Viimases on tuntav protsent just viimasel ajal omad nimed eestistand. Nagu arvustik näitab on meil kõige rohkem puht saksakeelseid perekonna nimesid — Bauer, Breiberg, Goldberg, Edelstein jne. Need peaksime kohe esimeses järjekorras eestistama. Osa neist võiks eesti keele tõlkida ja saaksime väga hääd eesti nimed, võib olla isegi vanad ja algupärased, mis võõra surve mõjul saksastet, näit. Ristimetsast tehti Kreuzvald. Tõlkides saaksime nimed nagu Fischer — Kalur, Strandmann — Randlane jne. Osa nimi võiksime kerge vaevaga foneetiliselt eestistada liites sõna esimesele silbile eesti järgsilpe näit. Edelstein — Edela, Jürison — Jüriste. Osa nimede ase-

mele tuleks ka uued nimed soetada sest mitmedki saksakeelsed nimed annavad tõlkes õige mageluulelise nime näit. Goldberg — Kullamäe.

Kergem igatahes on eestistada niisuguseid nimi, millel esimene pool eestikeelne ja lõpp saksakeelne (resp. Vene-, rootsi-, või taani-keelne). Näit. Parmasson, Põllumann, Kuke-milk, jne. Neil võib lihtsalt saksa lõpu ära jätta ja eesti nimi ongi käes näit. Parmas, Põllu, Kuke. Veel parem on liita saksakeelse lõpu asemele mingisugune eesti tuletuslõpp näit. : -la, -ste, -ne, -ru, jne. See rikastaks mitmekordselt meie nimestikku ja ei tekiks niisugust nähtust nagu Rootsisis kus peaaegu iga neljas rootslane on Johansson, Karlsson, või Erikson. Samuti kubiseb ka terve Venemaa Ivanovitest ja Saksamaa Mülleritest.

Sama võiks öelda ka vene ja üldse teiste võõrakeelsete nimede kohta, milliseid just väga palju ei ole, kuid sellised nimed nagu Makarjev, Martynov, Ostrov, Tschuhna, Methusalem, Mikado, Mooses, Parrinbak ja Pandalon pole iseenesest kuigi meeldivad.

Mis puutub vigastesse eestikeelsetesse nimedesse, siis on see nende omanikkude poolt lihtne kadakasakslus, kirjutada oma nime veel mõnes Mülleri- või Hornungiaegses alaksa transskriptsioonis. Isegi praegune saksakeel on selle kirjaviisi kolikambrisse heitnud, kuid meil üksikud isikud säilitavad teda veel omas nimes nagu mõnda püha jäänust. Näit. Kasik, Kusik, Karri, Karro, Kikkas, Keddis, Koritz, Libba, Leppik, Luck, Liggema, Kübbarsepp, Mick, Mikh, Orrav, Näggar, Mõttus, Seppa, Sibbul, Tender, Tubbi, Vaggur, Vägg, jne. Sellist eesti nimestikku lugedes tekib küll igal kirjaoskajal eestlasel sama valus tunne nagu Saksa okkupatsiooniaegist „Baltische Illustrierte Zeitung“ lugedes.

Siin tuleks selliste nimedega isikuil omad nimed lihtsalt eesti kirjakeeles kirjutada ilma vigadeta ja asi oleks korras. **A. Tiitsmaa.**

Ühelegi vilistlase ega üliõpilase lugemislaualt ei tohi puududa

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPIAASKONNA HÄÄLEKANDJA

Toimetus: Ühiselumaia tuba 12.

Toimetuse kõnetunnid: iga kesknädalal ja laupäeval kell 2—3.

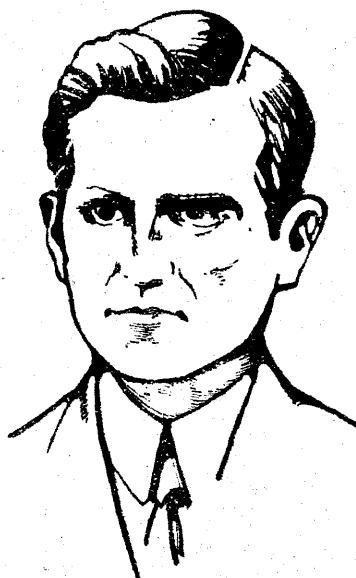
Tellimisi võtavad vastu Vabariigi kõik postiasutused.

Valmiv intelligents

(alias „Annikund“).

Mag. A. Anni.

Mag. A. Koort.

Ülikooli õpperaamatute muretsemise ja kirjastamise kooperatiivi asutamine.

Juba kõige lähemal ajal seisab meie ülikoolil küsimuse lahendamine ees, mis end just üliõpilastele kõige teravimini tunda annab. See on õpperaamatute muretsemise ja lõpuks — kirjastamise küsimus.

Meie ülikooli seisukord õpperaamatute küsimuses on hoopis teistsugune, kui see oli samas ülikoolis enne ehk kui see on maades suurema arvu ülikoolidega, ja ka teistsugune, kui meie kesk- ning algkoolidel. Sellest eriseisukorrast järgnevad ka erilised ülesanded õpperaamatute muretsemise küsimuses üliõpilastele, mis kõige lähemalt seotud ülikooli olemasolu ja tööga ületüldse.

Maades, kus palju ülikoole, kus teadusliku kirjanduse ja ülikooli õpperaamatute tagavara suur, kus nende raamatute kirjastamine äriks kasulik ja sellepärast väljakujunenud ning ka edaspidiseks kindlustatud, nendes maades võivad ülikoolid selles küsimuses mureta olla. Ülikool hoolitseb ja peab omalt poolt üleval õppejõud, laboratooriumid, kliinikud, jne, kuna õpperaamatud üliõpilastele turg isegi muretseb. Ainult teatud ajajärkudel on ülikool ja üliõpilased ise turu konjunktuurist terava-

mini huvitatud, ja majandusliku kitsikuse, raamatute erakordse kallinemise ja puuduse korral on ülikoolid sunnitud kirjastuse eest hoolt kandma ja üliõpilased on sunnitud raamatute ühismuretsemist korraldama. Eriti peale sõja on viimane küsimus pea kõigis üliõpilaskondades suure tegeliku tähtsuse omandanud.

Siiski näeme kõigi suuremate, eriti aga vanade ülikoolide juures, et neil on olemas omad trükikojad ja kirjastus. Need on suuremalt osalt pärit sellest ajast, kus raamatuturg veel nii tugevaks ja mitmekülgseks ei olnud kujunenud, et ülikooli ja teaduse nõudeid rahuldada. Ja nüüd töötavad veel kirjastused ning trükikojad kõige parema eduga eraettevõtete kõrval.

Meil on aga seisukord hoopis teistsugune. Kogu meie oma kirjastus ja raamatuturg omab vähe kapitali ja on kokku väiksem kui näit. üks Oxfordi ülikooli kirjastus ja trükikoda.¹⁾ Vähesese kapitali, turu väiksuse ja abnormselt vähesese raamatute tarvitamise juures kirjastakse ainult sarnaseid raamatuid, mille läbi-müüki kõige lähemate aastate jooksul loota. Ei ole sugugi mõeldav, et meie kirjastused

1) Oxfordi ülikooli trükikoda on asutatud a. 1650 paiku. Kõitekoda üksi saadab aastas välja üle 1 miljoni kõite.

võiks suuremat kirjastatud raamatute ladu kauemat aega pidada, sest väikse kapitali ja veel väiksema läbikäigu juures kasvaks seisev kapital võrdlemisi nii suureks, et kirjastusühisus püsida ei suuda. Nii näeme, et mõned meie suuremad kirjastused ei ole läinud aasta jooksul pea ühtegi uut raamatut kirjastanud, kuna neil seisev kapital ladus olevate raamatute näol tegevuse kängu paneb.

Kui meie aga oma kirjastust sellest küljest vaatleme, missuguseid raamatuid turule ilmub, siis torkab silma asjaolu, mis käesoleva küsimuse seisukohalt määrava tähtsusega. Esimesel kohal on alg- ja keskkooli õpperaamatud, millel oma kindel ja võrdlemisi suur minek, siis kirjanduse ala ja väiksemad ilukirjanduslikud tõlked. Ilmakirjandust pole meie keeles veel olemas, teaduslikku kirjandust peaaegu sugugi. Meie kirjastuse ja raamatuturu seisukorra juures ei ole selleks lähemal ajal mingisuguseid väljavaateid, meie omadki suuremad teaduslikud ja muud väljaanded ootavad kirjastajat lootusetu.

Nii on ka meie ülikool ja üliõpilased nende viiete aasta jooksul läbi pidanud ajama raamatute, mis endisest ajast järele jäänud ja väljamaalt sisse jõuti vedada. Kuid edasi on nii võimata läbi saada. Väljamaalt sisseveetavad ülikooli studiumi raamatud käivad hinna poolest meie üliõpilastel üle jõu. Sachs-Villatte'i sõnastik, näit., mis $\frac{3}{4}$ aastat tagasi 1000 marga ümber maksis, maksab praegu üle 10.000 marga. On arstiteaduse ja tehnika raamatuid, mille hind veel rohkem on tõusnud.

Teisest küljest muutub meie ülikool ikka rohkem ja rohkem meie olule vastavaks ja omakeelseks. Tekib ikka suurem tarvidus oma õpperaamatute ja teaduslike teoste kirjastamise järele. Juba praegu on palju teaduslike töid ja kõige tarvilikumaid ülikooli õpperaamatuid kirjastajat ootamas. Asi on juba nüüd nii teravaks kujunenud, et haridusministeerium omalt poolt on sunnitud olnud eratevõtete toetamise küsimust päevakorrade võtma, et ülikoolile tarvilikkude raamatute kirjutamisega algust teha.

Ka üliõpilased ise on mitmeid katseid teinud, et end aidata. Nii on üliõpilaste eneste algatusel üksikuid loenguid üles kirjutatud ja ühisel ettevõttel paljundatud. Üliõpilaskonna Edustuse poolt on korraldatud väljamaa raamatute tellimine, mis aga praegu kõrgete hindade tõttu paljudele kättesaamatuks jääb. Nüüd on Edustuse raamatubüroo ka loengute paljundamise ja vanade raamatute komisjonimüügi korraldamisele asunud. Eriti paljundamise küsimuse peaks üliõpilaskond ise enese kätte võtma, sest sarnasena, nagu ta praegu väljakujunenud, on ta ülikooli tööle otse kahjulik. Suure raamatute puuduse tagajärjel on turule

ilmunud rida konspekte ja paljundusi, mis sisu poolest ülikooli tööks täiesti alaväärtuslikud ja mis oma hinna poolest siiski väga kallid. On koguni nii kaugele läinud, et professorid on sunnitud nende tarvitamist ära keelama.

Kuid kõik sarnased raamatute muretsemise katsed ja viisid on hädaabinõu, mis lõppude lõpuks oma otstarvet ei täida ja tühi majanduslik ning jõu kulu on. Hiljem selgub, et see kõik nagu maha visatud on — ja ülikooli tööd on puudulikult tehtud, ülikooli töö tagajärjed on kannatanud. Meie läheneme ajale, kus meie ülikool peab teaduslike ja õpperaamatute muretsemise ja kirjastamise niisama oma ülesandeks tegema, kui on õppetööde ülevõltpidamine.

Agaga üliõpilaskond on selle küsimuse lahendamisele huvitatud ja veel enam, kuna see teda juba praegu teravalt puudutab. Ka on selge, et 4000 üliõpilast oma majanduslistes nõuetes ühiselt palju ära teha võivad ja tegema peavad.

Ülikooli õpperaamatute ja teadusliku kirjanduse muretsemiseks on praegu ainult üks tee näha: ülikooli ja üliõpilaskond peavad selle oma kätte võtma, mis võib sündida kõige otstarbekohasemalt ja kõige õiglasemalt vastava kooperatiivi alusel.

Üliõpilaskonna Edustuses oli neil päevil vastav projekt arutusel.

Projekt läheb välja seisukohast, et küsimuse algataja praegu ja edaspidine korraldamise osanik peab olema üliõpilaskond ise, — vahetumalt iga üliõpilane kui ka nende organisatsioonid ja üliõpilaskonna Edustus. Orga ettevõtte tuleb kõige lähemalt siduda ülikooliga, sest üliõpilaskonna Edustus ja üliõpilased — raamatu tarvitajad ei suuda üksi mitte sarnaseid kapitale kokku panna, mis teaduse- ja õpperaamatute kirjastamiseks tarvilik nõuetaval määral. Kui tulevikus sarnane osahisuse alusel korraldatud ettevõtte enam ja enam ülikooli õlgadele veereb, mida rohkem temasse ülikooli kapitale või riigi toetust mahutatud, — sellega ülikooli kirjastuseks kujuneb, — siis peab selles üliõpilaskond kui raamatu tarvitaja tingimata ikkagi osanikuks jääma.

Projekti enese sisust oleks järgmist ette tuua:

Asutatakse osahisuse teaduse, kirjanduse ja kunsti alal toodud tööde kirjastamiseks ning laialilaotamiseks ja kirjanduse ning õppeabinõude muretsemiseks üliõpilastele. Osahisuse liikmed võivad olla kõik Tartu ülikooli õppejõud, immatrikuleeritud üliõpilased ja vaba kuulajad, kes omavahelise ettevõtte kindlustamiseks teatud arvu osatähti omandavad. Peale selle võivad osahisuse liikmeteks olla

ka üliõpilaste organisatsioonid, kelle põhikiri ülikooli juures registreeritud. Ülikool ja üliõpilaskonna Edustus on osatühisuse liikmed kindlaks määratud osatähtede protsendilise määraga, mis nende käes peab olema. Tegevus ja asjaajamine sünnib osatühisuste seaduse ja korra järele.

Ka „Üliõpilaslehe“ kirjastamine läheks selle osatühisuse kätte.

Hugo Kukke.

Tartu üliõpilaskonna välistoimkonna tegevusest ja kavatsusist.

Edustuse koosolekul 11. det. 1. a. valitud välistoimkonna esimesed koosolekud olid pühendatud enam-vähem sisemise organisatsiooni küsimusile: jaotati ülesanded üksikute toimkonna liigete vahel, töötati välja toimkonna kodukord (mis Edustuse koosolekul 12. veebr. k. a. kahel lugemisel vastu võeti) jne. Raamatute büroo, mis senini Üliõpilask. juhatuses tegutses, otsustati juhatuses koosolekul üle tuua välistoimkonna juure, sest et büroo tegevus selles osas, mis puutub asjaajamisse välismaadega, toimkonna omaga lähedalt seotud. Ühtlasi otsustati laiendada büroo tegevust: nimelt avatakse büroo juures õpiraamatute müügi ja ostu vahetalitus raamatute komisjoni peale võtmise näol vähese tasu eest. Teiseks kavatakse, silmaspidades praegu mõnes teaduskonnas valitsevat õpiraamatute puudust, korraldada loengute paljundamist vastava õppejõu kontrolli all. — Terve välistoimkonna tegevus jaguneb vastuvõetud kodukorra järgi 5 alale:

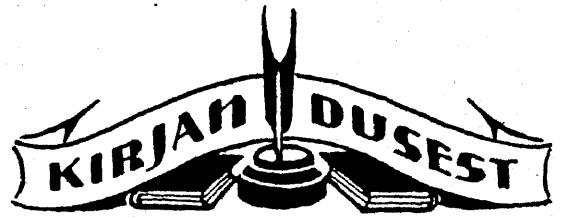
- a) välis- ja sisemaa raamatute ning õpi vahendite muretsemise üliõpilastele raamatute büroo kaudu;
- b) akadeemiline informatsioon: teadete andmine üliõpilastele õpiolude üle sise- ja väljamaal;
- c) üliõpilaste vahetuse ja õpireiside edendamine;
- d) rahvusvahelise kirjavahetuse edendamine meie üliõpilaste keskel;
- e) välispropaganda-informatsioon ja kaastöö väljamaa üliõpilastele.

Mõne ülaltoodud ala jaoks on juba vastavad isikud leitud, kuna teiste jaoks neid loodetakse lähemas tulevikus leida.

Teistest kavatsustest, mis praegu välistoimkonnas teostamisel, võiks nimetada üliõpilaste vahetuslepingut Ungariga ja Tartu üliõpilaskonna kontsertreisuga väljamaale käesoleva aasta suvevaheajal. Samuti on ettevalmistused käimas Läti arstiteaduse üliõpilaste vastuvõtmiseks, kes märtsi lõpul Tartu teaduslikule ekskursioonile tulevad, ja Balti riikide üliõpilaskondade vaheliseks konverentsiks, mis aprilli lõpul Riias ära peetakse.

11. 3. 24.

R. K.

Aleksis Kivi „Seitse Venda“ puhul.

Juba mitmendat aastat valitseb meie kirjanduspõllul kriis, kuid sellest ei räägitagi praegustel kriisitamise päevil. Peame lohutuma hää ja valit tõlkekirjandusega. Siin on hädaldet üllkülluse all — see on osalt tõsi, sest meil on tõlgit igasugu panna ja rämps, kuna tõsise kirjanduslise väärtusega töid on õieti kehvalt esitet.

Läinud aastaga rikastus meie tõlkekirjandus väärtuslike töödega, seekord suuremalt osalt meie sugurahva (Soome) kirjanduse arvel. Mõtlen siin mag A. Anni tõlkes ilmud Eino Leino keskaega käsitavaid ballaade, „Helkalaule“ ja Soome praegusaja modernima autori F. E. Sillanpää lõpule jõudnud Soome elulugu „Vaga viletsust“.

Nyyd ilmus lisaks eelmistele, Soome kirjanduse ja Aleksis Kivi põhjapanevaim romaan „Seitse Venda“, tõlkija, kirjanik Fr. Tuglase 38 aastaseks sünnipäevaks, teiseks märtsiks mitmeaastase töö ja vaeva tulemusena. See on nõudnud tegijalt erilist vaeva ja pingutust, sest „Seitse Venda“ stiil on äärmiselt isiku pärane, värvikas ja artistiline ning kõigi selle tõlkes edasiandmine nõuab enne muud kunstnikku. Nagu tõlkija ise tähendab on Kivi proosa hinge raskem edasi anda, kui teiste kirjanikkude värsivormilisi töid.

Romaan jutustab seitsmest vennast, Soome patriarkaalses yhiskonnas, kes ei saanud läbi, oma tõrkuse ja kangekaelsuse pärast, inimestega ning läksid sügavasse metsa, kaunile Impivaara mäele, kus elasid kymme pikka juhtumusrikkast aastat, et siis jälle tagasi pöörduda kodutallu, tarkade ja elukogend meestena. Siia eepilisse romaani on põimit dialooge, muinasjutte, regi-värsse ja rahva kõnekäande. Vanema venna — Juhani — patriarkaalsus vaheldub „sabalylä“ Eero salvava pilkega, kes „on peen terav ja tabav naaskel.“

Suuremalt osalt alati saiakse aru geniaalse kirjanikkude töödest alles kaua aega hiljemalt, milline lugu kordus ka Aleksis Kivi „Seitse Venda“ hinnangus. Romaan ilmus esimest korda 1870 a., kuid tema võidukäik algas alles XX a. algul ja jätkub seda veel praegu, nii Soomes, kui ka väljaspool selle keele piire. Väljaspoole levinemise aegluses on olnud ta stiili raudne rütm syydi, see on raskendand tõlkimist. „Seitse Venda“ lugedes kerkivad tahtmatult silmade ette Cervantes' e Don Quijote ja Jonathan Swift'i Gulliver'i reiseid võrratud kujud.

Meie Juhan Liivi on võrreld Aleksis Kiviga, mitte niipalju nende kirjanduslike saavutuste, kui just oma maise elu poolest. Nii üks-kui-teine olid omalt sünnilt kirjanikud, kes isegi, nagu saatuse kiuste, pole syndsad muuks, kuigi see tee lõppes mõlemil vaestemaja kaudu nõdrameelsuses.

Raamatu välimusel on ppyyt säilitada alguskeelsete väljaannete kaju: romani ehivad Soome kunstnik A. Gallén-Kallela ilustused.

Kõigi kirjandusharrastajate otsekoheks kohuseks on lugeda seda, mitte yksi Soome vaid ka ilmakirjandusse kuuluvat, Kivi meisterteost.

-AR.

Teated Nancy õpeasutustest Prantsusmaal*).

Nancy on ida-poolsel Prantsusmaal suurimaks teaduslikeks ja tööstuslikeks tsentriks. Toome siin sellekohastest asutustest kavalsed andmed, millised meile saadetud.

Nancy suur ülikooli keskkoh.

Õigusteaduse — arstiteaduse — reaaltaduste — humanitaarteaduste — rohuteaduste osakonnad.

Tehniline Instituut, mis Nancy ülikoolis võimaldab inseneeri diplomini saamise.

Keemia Instituut — Elektrotehnika ja rakendusmehaanika — Põllutööstus — ja Kolonialasjandus — Rakendusgeoloogia — Kaubandus — Hamba — Seroteraapia — Kõrgem kool metallurgia ja miinitööstuse alal. Pruulimise kool.

Rahvusline vee- ja metsadekool.

Kunstikool — Konservatoorium.

Väljamaa üliõpilastele Prantsus keele eriõpetus.

Kooliaasta kursus — 15. nov. — 1. juulini.

Suve vaheaaja kursus 15. juuli — 1. oktoobrini.

Osavõtmine nendest kursustest on soovitatav neile, kes valmistavad „Alliance Française“ eksamite.

2. aprillil ————— Vanemuises

Aleks. ARDERI ainukene KONTSEERT

Tööstusline keskkoh

Metallurgia (raudmiinid, kõrge temperatuuri ahjud, terasetööstus, metallitööstus). Soolatööstus. Soodatööstus. Ketramine ja kudumine. Konstruksioonid mehaanika ja elektri alal. Pruulimine.

Kunsti keskkoh.

Lotaringia kunsttööstus: kunstklaasitööstus — kunstmööbel — tikandus — keraamika ja liivakivitööstus — kristallitööstus.

Ülikooli asutused üliõpilastele ja teistele.

Üliõpilaste üldühingu ring (ülikooli söögimaja).

Üliõpilaste spordi osakond (Lotaringia üliõpilaste selts).

Tütarlaste kodu.

Linna teater — Konservatooriumi kontserdid.

Nancy soojad vannid (Spordipark, suviteater).

Igasuguste teadete saamiseks tuleb pöörata ülikooli teadete büroo poole (l'Office de Renseignements de l'Université, 13, Place Carnot).

* Haridusministeeriumilt avaldamiseks saadet.

AKADEEMILINE KROONIKA

Edustuse koosolek 11 märtsil 1924.

Päevakord oli varustet mitmete tähtsate küsimustega, nagu Baltiriikide üliõpilaskondade konverentsist osavõtu, üliõpilaste õpelaenu fondi põhikirja eelnõu, üliõpilaskonna haigekassa küsimuse, õperaamatute muretsemise ja kirjastuse koöperatiivi asutamise ja Ülikooli tehnilise keemia osakonna ümberpaigutamise küsimusega.

Pääle protokolli vastuvõttu andis Esimees V. Nano aru juhatuse tegevusest ja sääl arutusel olnud küsimusist, millistest tähtsamaid: Saksa firma „Hochschule und Ausland“ raha nõue raamatute büroole saadet, kuid säält seni välja ostmata raamatute eest. Raha osaliseks tasumiseks on teht laen. Lugemislaua on võimalik Ülikooli valitsuse kaasabil tellida välismaade ajakirju ja lehti. Ülikooli valitsuselt on saad lugemistoa korralduseks toolid ja laudad. Majandustoimkond on korraldand ankeedi üliõpilasköögi kohta, saad andmed on veel lõpulikul läbitöötamata.

Osavõtt 28. ja 29. aprillil Riias ärapeetavast Baltiriikide üliõpilaskondade konverentsist, kus otsustusele tulevad paljud ülikooli ellu puutuvad küsimused, otsustatakse jaatavalt. Saadikuteks valiti esimees V. Nano, Kukke, Övel ja Aaslava. Konverentsi kulde katteks määrati 10 tuhat marka. Saadikutele tehti kohuseks esineda järgneval Edustuse koosolekul ettepanekutega.

Üliõpilaste õpelaenu fondi põhikirja eelnõu arutust, ei jõutud aja lühisuse tõttu lõpule viia, vaid asuti tehnilise keemia osakonna Tallinna ümberpaigutamise küsimuse juure. Silmaspidades, et tehnilist keemiat võimatu on lahutada teoreetilisest ja paljud teisi asjaolusid arvestades, ei näinud Edustus kuidagi võimaliku tehnilise keemia osakonda Tallinna üleviia. Seisukorra selgitamiseks otsustas Edustus kokkukutsuda tehnoloogia õppijõudude ja üliõpilaste koosoleku.

Läbirääkimistel tõstetakse ülesse õppursõduritele raamatute muretsemise küsimus; küsimuse lahendamine jäetakse juhatuse hooleks.

Üldkoosolek otsustatakse kokkukutsuda 23. märtsiks, milliseks ajaks on Edustusel võimalik läbiharutada õpelaenu fondi, haigekassa ja õperaamatute muretsemise küsimused, et neid siis üldkoosolekule esitada.

Järgmine Edustuse koosolek on reedel 14. skp. Koosolek lõpeb hilja öösel.

Akadeemilise Kirjandusühingu asutamine.

Juba läinud aasta kevadel oli päevakorral akadeemilise kirjanduse ja kunstühingu asutamine. Suve vaheaeg katkestas ühinemise. 2. märtsil oli nüüd esimene algatajate koosolek, kus h arutati mitmeid põhimõttelikke küsimusi ja läbi töötati põhikirja eelnõu, milleredigeerimiseks ja üldkoosoleku eeltööde tegemiseks valiti toimkond, kuhu kuulusid mag. Anni, kvs! Holberg ja Suik.

Ühingu eesmärgiks on koondada kirjanduse eriharrastajaid, et ühisel jõul kaasaaidata kirjanduskunstilise huviala arenemisele ja teaduslikule kirjanduse uurimisele, milliste ülesannete teostamiseks korraldab ühing avalikke esinemisi ja referaate, nõutab sihte taotlevat erikirjandust, avaldab omi tööde tagajärgedena uurimusi, perioodilisi väljaandeid paneb tööle ning saadab välja stipendiaate jne. Ühing ei taha jääda mitte ükski Ülikooli seinte vahele vaid luua ka sidemeid ja koostöötamise võimalusi meie kirjanikudega, et töötada seda intensiivsemalt ja tagajärjekamalt.

Üldine asutamiskoosolek oli 12 skp. Koos oli üle 70 üliõpilase, mitmed kirjanikud ja Ülikooli õppejõud.

Prof. Suitsi sissejuhatavale kõnele järgnes mag. Anni kõne, kus ta näitas kirjanduse rahvus- kui ka üldkultuurilist tähtsust ja selle süvendamise tarvet meie tulevases intelligentsis.

Juhatuses esimeheks valiti prof. Gustav Suits, liigeteks kvs! Anni, Adams, Palgi, Suik, Holberg ja Schvalbe, kes jaotavad oma vahel ametid.

Läbiraakimistel võeti elavalt sõna ühingu sisemise töö, kui ka avaliku esinemise kohta.

Liikmemaksuks määrati 100 marka aastas.

Koosolek vältas üle nelja tunni.

—r.

Kalevala õhtu Akad. Hõimuklubis.

5. skp. pidas Akad. Hõimuklubi Kalevala õhtut. Koos oli kaunike kogu üliõpilasi, õpejõududest prof. Cederberg, lektor H. Kettunen, prof. L. Kettunen, dr. Manninen, lektor Viranyi ja mõned külalised. Koosolek algab „Karjalaisten laulu'ga“, mille järele lektor Vironyi oma avamiskõnes võrdleb greeka, germaani ja Soome mütolooget. Ta leiab, et Soome rahvaluule ei ole naeratav nagu greeka oma, ei käsitata seal ka verist võitlust inimeste vastu nagu germaanlastel. Kalevalas esineb võitlus looduse vastu. Kalevala on rahva südame töö, seal tuksub inimese süda. Kõneleja oletab Kalevalale suurt tulevikku ning lõpetab hüüdega: „Elagu kaua, kaua Soome süda“.

Järgneb prof. Cederbergi ettekanne „Ajast, mis elati enne Kalevala kogumist, vaimlistest vooludest enne Kalevala sündimist, mille mõju all Lönnrot tegi oma töö.“

Kõneleja näitab, kuidas Soomes tähtsamate poliitiliste sündmustega käiskäes käisid ikka huvid omapärase kultuuri vastu. „Rootslased nad ei olnud, venelasteks ei saanud, nad tahtsid olla soomlased“. Rahvusetunde tõstmise juures panakse suurt rõhku vanavara korjamise peale. Rahvaluulet korjates avanesid perspektiivid minevikku ja nähti tulevikku, mis oleks ehitatud Soome oma kultuuri peale. Kalevalas ei ole üksi mineviku mälestusi, ta sisaldab ka suuri tuleviku lootusi. Kalevala iga vases nooruses on Soome igavene noorus.

Prof. Cederbergi ettekandele järgnes dr. Mannise seletus „Kalevala maja üle“. Kalevala maja on Kalevala Seltsi suur ilus unistus. Alguses äratas see mõte vastuseismist, kuid kui Kalevala Selts 1919 a. ametlikult kindlaks kujunes, leidis ka Kalevala maja mõte vastukaja. Kalevala maja plaanid seadis kokku arhitekt prof. E. Saarinen. Ehitus peab sümboliseerima Soome rahvast ja loodust. Sinna sisse astudes peab tunduma, et kõik on oma. Kalevala maja, kus tehakse suurt tööd, peab olema suurepärane. Kuid see ei pea olema ainult töökoda, vaid ka kunstitempel. Teadusliku töö ruumid, raamatukogu, muuseum, kontsertsaal, teater, kino, aula — kõik peab siia mahutatama. Kalevala maja peab olema Kalevala vaimu kehastus.

Soome paremad tütreid ja pojad peavad siin leidma oma viimase puhkepaiga. Kalevala maja kavatakse ehitada järgukaupa. Tarviline maaala on selleks juba kingitud.

Ettekannete vaheajal esines prl. Jõgi soololauluga, kuid ei puudunud ka harilik ühine laul.

A. J.

Tehnikumi edustuse koosolek.

Viimane koosolek enne vabuspäeva; koosolekul 14 liiget. Mitmekesise päevakorra peapunktiks on 15. detsembril sündinud väärnähtuste lahendamise küsimus. Lugu peitub seisukoha võtmises ühe korporatsiooni kohta, kelle liikmed 15. detsembril teoga valmis said, mida korporatsioonide liit sel viisil hindas, et omapäraselt tegutsenud korporatsiooni paarikuulise rukkimisega karistas. Teatava pingutusega oodati ka edustuse seisukohta selles küsimuses, kuna ka temale asja kohta kaebusi oli tulnud. Kuid edustus läks asjast lihtsa üleminekuvormeliga mööda. Vist ootasid mitmedki teistsugust lahendust küsimuses, pidid aga ootustes pettuma.

Üld peakatte kandmises on väärnähtusi ilmsiks tulnud, see viib edustuse otsusele, mis lubab igal edustuse liikmel tarviduse korral üldpeakatte kandjalt tunnistust nõuda tema kuuluvuse kohta tehnikumi üliõpilaskonda ja kui vaja ka

isikute vastutusele võtmist. Võetakse vastu tehnikumi raamatukogu tarvitamise korra muutmise soovialvudus, otsustatakse vabuspäeval paraadist osa võtta, teatatakse edustuse koosseisu muutmise kohta „Valgma“ nimekirja arvel, veel paar väikest asja ja koosolek lõpeb.

Prof. Dr. phil. Julius Mark,

Tartu Ülikooli Uurali keelte professor on 2. detsembril l. a. teadusliste teenuste eest Soome Soome-Urgri Seltsi (Suomalais-Ugrilainen Seura) korrespondeerivaks liikmeks (ulkojasen) valitud.

Akadeemilise Metsa Seltsi tegevusest 1923 a.

26-al veebruaril pidas A. M. S. oma aasta peakoosolekut. Esimese päevakorra punktina oli üliõp. Määr'i kõne aine üle „Myelophilus piniperda.“ Referent tutvustas koosolejaid uemate uurimistega, mis ette võetud Rootsis nimetatud kooremardika levimise selgitamiseks. Kõnet illustreerisid rohked diapositiivid.

Tegevusaruandest selgus, et möödudaastases seltsi tegevuses on märgata kiiret arenemist ja tegevuse laiendamist, vaatamata suure ainelise kitsikuse peale, milles selts oli aasta algul. Loodetud 70 tuhande margalisest toetusest saadi ainult 15.000 mk. Tuli teha võlgu, mis kõik aasta jooksul tasutud. Liikmete arv on tõusnud 76 pealt 97 peale. Üldkoosolekuid on peetud 6, milleld ettekantud 7 referaati, enamasti kodumaa metsaasjandust käsitlevate ainetega üle.

Kassaaruande järele on olnud aasta jooksul sissetulekuid 391.835 marka ja väljaminekuid — 377.193 marka, seega läbikäik umbes 3,5 korda suurem mullusest. Aruande aasta lõpul oli seltsi varandusline seis 261,021 mk.

Käesoleva aasta eelarve on 180.000 marga peale tasakaalu viidud.

Eriti palju on korda saadetud kirjastamise alal, mis on sündinud mimiografeerimise ja trükkimise teel. Mimiografeeritult on välja antud: 1) A. Mathiesen „Metsatäheerimise teooria ja praktika“ I osa, 2) A. Mathiesen „Geodeesia“ III osa, 3) O. Daniel „Metsakasvatuse tööde nõrpid.“ Trükitult: 1) A. Mathiesen „Metsamehe abiraamat“ 2) I Metsateadlaste päeva protokollid“ ja mitmesuguseid plankette.

Eelpool nimetatud raamatud on kõik hädatarvilikud metsaasjanduse üliõpilastele õppetöö juures ülikoolis ja ka tegelikkudele metsainimestele.

Suvel korraldas selts õppemetskonnas praktikumil olevate üliõpilastele ühisköögi ja lugemislaua.

Metsanduse populariseerimiseks võttis selts osa põllumajandusnäitustest Tartus, 30. aug. — 4. sept. ja Viljandis 22—24 sept. Esineti käbide, puupakkude ja seemnekogudega ning metsakirjandusega.

Eelmise, I Metsateadlaste päeva otsuse põhjal korraldas selts 2 metsameeste päeva: suvise ja talvise. Suvine päev, 26. ja 27. juunil, seis ekskursioonides õppemetskonnas. Talvisel II Metsateadlaste päeval, Tartus 25. ja 26. jaanuaril s. a. esineti rea referaatidega, mis käsitasid üksikasjaliselt metsandusesse puutuvaid küsimusi. Mõlemaid päevi võib täiesti kordalainuks pidada, nii tehtud töö, kui ka osavõtjate arvu poolest.

Oskussõnade komisjon on oma tööga niikaugale jõudnud, et lähemal ajal võib algada sõnade lõpulik redigeerimine eriteadlase kaasabil.

Uude juhatusesse valiti: esimeheks dots. A. Mathiesen, abiks K. Verberg, kirjatoimetajaks V. Naha, abiks J. Luugenberg, laekahoidjaks R. Nogur. Revisjonkomisjon: E. Ernits, J. Kuuse ja J. Jaanson.

V. M.

Vastutav toimetaja: Aug. Oinas.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

**Moodsam, täielikum
ja odavam
juuksetööstuse-äri**

:: :: **Eestis** :: ::

Tartus, Jaani tän. 16, Raatuse taga.
Telefon 6-43.

**Daamide, herrade ja teatri
coiffeur-salongid. Manicure.**

Äris ainult esimesejärgu töö-
jõud. Eeskujulik puhtus. Jootraha ei võeta.

Austusega **J. Luksep.**

Viini kondiitriäri

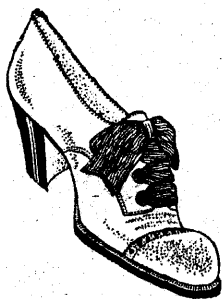
Jaani tän. 7 (Telef. 610)

I. järgu kohvik.

Suur valik:
dessertkooke, shokolaadi, kompvekke ja
igasuguseid üllatusi.

Tellimised tortide ja kringlite peale täidetakse
igal ajal korralikult.

Saapatööstus ja -kauplus

A. Josset

asut. 1895. a.

Tartus, Küüni t. 4

soovitab

jalanõusid

kõrges headuses ning täieliku vastutusega töö eest

Maitsevaid lõunaid

à 40 mk.

soovitab Majaomanikude Seltsi einelaud

Tähe tän. 29.

Austusega ökonom.

Soovitame

kladesid, vihkusid,

**joonistuse ja laua
blokkisid**

ning igasugused muid
kirjutuse vahendeid.

Samuti soovitame

**inglis- prantsus- ja saksa-
keelseid raamatuid.**

Eksiarvamiste ärahoidmiseks rõhuta-
me, et meie kaupade **hinnad võistle-
mata odavad** on.

Et see tõesti nii on, selgub, kui lähe-
malt tutvunete meie hindadega.

K.-Ü. „LOODUSE“

raamatukauplus

Rüütli tän. nr. 9.

Osaühisuse

„LINDA“

kohvik

Suurturg 2 — — — — Suurturg 2

Telefon 4-83

.....
Eesti seltskonna
parem kohtamispaik
.....

Alati saadaval kõiksugu kondiitri

:: :: :: :: :: saadusi :: :: :: :: ::

Tellimised täidetakse korralikult